

Бланка і прощання

(Зі спогадів такого собі Давида Мартіна про те,
чого ніколи не сталося)

1

Завжди я заздрих умінню забувати, властивому деяким людям, що для них минуле — це ніби зміна пори року чи старих черевиків, які достатньо довго ув'язнили в глибині шафи, аби вони вже не спромоглися знову пройти загубленими слідами¹. Я ж мав нещастя пам'ятати про все, а оте все, своєю чергою, пам'ятало про мене. Пригадую холод і самотність раннього дитинства, вмерлі миті, коли я споглядав сірість днів і те чорне дзеркало, яке приворожувало погляд мого батька. Заледве

¹ Алюзія до назви роману класика латиноамериканської літератури, кубинця Алехо Карпент'єра «Загублені сліди».

згадаю якого-небудь друга. Можу викликати в пам'яті обличчя хлопчаків із кварталу Ла Рібера¹, з якими іноді грався чи бився на вулиці, але жодного, яке хотів би визволити з країни байдужості. Жодного, за винятком обличчя Бланки.

Бланка була на кілька років старшою від мене. Я познайомився з нею одного квітневого дня майже перед під'їздом мого будинку, коли вона проходила повз зі служницею, і та зайшла до невеличкої букіністичної книгарні навпроти недобудованого концертного залу забрати якісь книжки. Так уже судилося, що книгарня того дня не розпочинала роботи до полудня, а служниця підійшла туди о пів на дванадцяту, тож лишився тридцятихвилинний проміжок очікування, у який і мала визначитися моя доля, хоч я того й не підозрював. Сам я ніколи б не наважився навіть заговорити до неї. Убрання, аромат і патриціанська постава цієї заможної дівчини в броні з шовку й серпанку не залишали жодного сумніву в тому, що це створіння не належало до мого світу, а я й поготів — до її світу. Нас розділяли заледве кілька метрів вулиці й кілометри невидимих законів. Я обмежився зачудованим спогляданням, як споглядаються обожнювані предмети, виставлені у вітринах або прозорих шафках отих крамниць,

¹ Менш престижний квартал Барселони.

чий двері ніби й розчинені, та їхній поріг тобі — сам розумієш — не переступити ніколи в житті. Я часто думав, що, якби не тверда настанова мого батька відносно мого охайного вбрання, Бланка ніколи б не звернула на мене уваги. Батько дотримувався думки, що побаченого ним на війні бруду вистачить на дев'ять життів, і хоча ми були бідніші за бібліотечного пацюка, він змалечку привчив мене до крижаної води, що скільки хочеш струменіла з крана у вмивальні, й до шматочків мила з лужним запахом, здатних змити навіть докори сумління. Отак і сталося, що у свої вісім років ваш покірний слуга Давид Мартін, охайний обірванець, якому в майбутньому світило третьорядне літераторство, спромігся на достатню твердість духу, аби не відвести погляду, коли ота лялька з пристойної родини вп'ялила в нього очі й неспіливо всміхнулася. Батько завжди казав мені, що в житті треба людям відплачувати тою ж монетою. Він мав на увазі ляпаса та інші нахабства, але я вирішив дослухатися до його науки й відповів на ту усмішку, а на доважок іще й кивнув злегка. Тоді саме вона повільно підійшла й, глянувши на мене згори вниз, простягла руку — порух, яким ніхто мене ще не удостоїв, — і сказала: — Мене звати Бланка.

Бланка простягала руку, як це роблять панянки в комедіях XVIII століття — долонею донизу

і з млявістю паризької дамочки. Я не здогадався, що мені належало уклонитися й торкнутися руки губами, а Бланка за мить забрала руку й вигнула брову.

— А я Давид.

— Ти завжди так невиховано поводишся?

Я вже був почав підшукувати якогось мовного виверту, аби знайти вихід зі становища неотесаного плебея, сяйнувши винахідливим дотепом, що дозволив би зберегти обличчя, аж раптом зі збентеженим виглядом наблизилася служниця й подивилася на мене, як дивляться на скаженого пса, що вільно вештається по вулиці. Служниця була молодого жінкою із суворим обличчям та глибокими чорними очима, у яких не проглядалося жодної симпатії до мене. Вона взяла Бланку за руку й відтягла її подалі.

— Панночко Бланко, з ким ви розмовляєте? Ви ж знаєте, що вашому батькові не подобається, коли ви розмовляєте з незнайомими людьми.

— Але ж я знайома з ним, Антоніє. Це мій друг Давид. І батько його знає.

Я скам'янів, тимчасом як служниця скося споглядала мене.

— Давид, а далі?

— Давид Мартін до ваших послуг, пані.

— Антонії послуг ніхто не надає, Давиде. Це вона прислуговує нам. Чи не так, Антоніє?

У тої на лиці промайнула гримаса, якої ніхто б і не побачив, окрім мене, бо я уважно придивлявся. Антонія миттєво їй похмуро зиркнула на Бланку; то був погляд, повний отрути ненависті, від якого в мене кров закрижаніла, та він ураз заховався під покірливою посмішкою, а кивок засвідчив, що ніби все гаразд.

— Жовторотики, — промурмотіла вона стиха й знов пішла до книгарні, що вже відчиняла двері.

І тут Бланка націлилася присісти на сходинку порога перед під'їздом. Навіть такий селюк, як я, розумів, що оте плаття не мало торкнутися грубого закіптюженого каміння, з якого було зведене моє житло. Я зняв із себе залатану куртку й кинув її на поріг, ніби килимок. Бланка всілася на мою найкращу одежину й зітхнула, оглядаючи вулицю і перехожих. Антонія не зводила з нас очей із дверей книгарні, а я вдавав, ніби нічого не помічаю.

— Ти мешкаєш тут? — запитала Бланка.

І я, кивнувши, вказав на прилеглу кам'яницю.

— А ти?

Бланка подивилася на мене так, наче то було найдурніше питання з усіх, що вона чула за своє коротке життя.

— Ясно, що не тут.

— Тобі не подобається район?

— Тут тхне, похмуро, холодно, люди бридкі, ще й шумно.

Мені зроду не спадав на думку такий-от опис знаного досі світу, та я не знайшов твердих підстав, аби заперечити.

— А чого ж ти сюди прийшла?

— У мого батька будинок поряд із ринком Борн. Антонія приводить мене до нього майже щодня.

— А ти сама де мешкаєш?

— З мамою, у Саррії¹.

Навіть такий злидень, як я, чував про ту місцину, але, звісно, ніколи там не бував. Я уявляв її собі цитаделлю з великими будинками й липовими алеями, з розкішними каретами та тінистими садами, світом, де мешкають люди, подібні до цієї дівчини, тільки вищими. Безсумнівно, світ її був напахченим, осяйним, зі свіжим вітерцем та городянами, привабливими й мовчазними.

— А чого це твій батько мешкає тут, а не з вами?

Бланка стонула плечима, відвівши погляд. Здавалося, тема її бентежить, тож я вирішив не налягати.

— Це лише тимчасово, — продовжила вона. — Незабаром він повернеться до нас.

— Звичайно, — сказав я, не розуміючи добре, про що ж ми говоримо, але прийнявши отой співчутливий тон, притаманний тому, хто вже

¹ Квартал Барселони з переважно заможними мешканцями.

народжується невдахою, тож за просто радить бути покiрливим.

— Ла Рiбера не така вже й погана, от побачиш. Ти звикнеш.

— Не хочу я звикати. Менi не подобаються нi цей район, а нi будинок, який батько купив. У мене тут немає друзiв.

Я ковтнув слину.

— Я можу стати твоїм другом, якщо хочеш.

— А хто ти?

— Давид Мартiн.

— Це ти вже казав.

— Гадаю, я — той, у кого також немає друзiв.

Бланка повернула голову й подивилася на мене цікаво i стримано водночас.

— Я не люблю грати у хованки або в м'яча, — попередила вона.

— Я теж.

Бланка всмiхнулася й знов простягла менi руку. Цього разу я вже таки гречненько поцiлував її.

— Тобi подобаються оповiдки? — спитала вона.

— Це те, що я люблю понад усе на свiтi.

— Я знаю деякi, що їх мало хто чув, — продовжила Бланка. — Батько пише їх для мене.

— Я теж пишу оповiдання. Ну, власне, вигадую i завчаю напам'ять.

Бланка наморщила лоба.

— Ану, розкажи мені якесь.

— Просто зараз?

Вона задирливо кивнула.

— Сподіваюся, це не про принцес буде, — промовила з погрозою. — Ненавиджу принцесок.

— Ну, там з'являється одна принцеса... але вона дуже погана.

Її обличчя засяяло.

— І наскільки ж вона там погана?

2

Того ранку Бланка стала моєю першою читачкою, моєю першою публікою. Я як міг розказав моє оповідання про принцес та відьмаків, про чаклунство та отруйні поцілунки у світі чарів і живих палаців, які повзали по безлюддю в царстві мороку, ніби пекельні бестії. Під кінець оповіді, коли героїня тонула в крижаних водах чорного озера з проклятою трояндою в руці, Бланка назавжди визначила мою життєву путь, пустивши сльозу та — схвильована й звільнена від отого лиску панночки з пристойного дому — промурмотівши, що моя історія видалася їй пречудовою. Я віддав би життя, щоб та мить ніколи не розтанула. До прозаїчної дійсності мене повернула тінь Антонії, простягнувшись біля наших ніг.

— Ходімо вже, панночко Бланко, адже вашому батькові не подобається, коли ми запізнюємося на обід.

Служниця забрала її від мене й повела геть униз по вулиці, та я не зводив погляду з неї, доки обрис не розтанув, і я лише встиг розгледіти, як вона махнула мені рукою. Я підняв куртку й нап'яв її, відчуваючи на собі тепло й запах Бланки. Тоді всміхнувся внутрішньо та — нехай тільки на якісь секунди — зрозумів, що вперше в житті почувся щасливим і що надалі — відколи я відчув смак отої отрути — моє існування більше не буде таким, як раніш.

Того дня за вечерею, коли ми їли суп із хлібом, батько суворо подивився на мене:

— Ти якийсь не такий. Щось трапилося?

— Нічого, батьку.

Я хутко пішов спати, аби уникнути батькового стурбованого настрою. Простягся на ліжку, думаючи в темряві про Бланку, про історії, які хотів вигадати для неї, і збагнув, що я ж не знаю, ні де вона мешкає, ні коли знов її побачу.

Наступні дні я провів у пошуках Бланки. По обіді, щойно батько засинав або замикався у себе в спальні, віддаючись своєму особливому забуттю, я виходив і прямував униз по району, аби обійти вузькі похмурі провулки довкола бульвару Борн, сподіваючись натрапити на Бланку або

на її лиху служницю. Я завчив напам'ять кожен заворот, кожную тінь цього лабіринту вулиць, мурри якого, здавалося, з'єднуються один з одним, щоб утворити плутанину тунелів. Старі маршрути процесій середньовічних цехів розкидалися мережею коридорів, які починалися від базиліки Святої Марії Морської й зав'язувалися у вузол переходів, арок і неможливих закрутів, куди сонячне світло проникало ледь на кілька хвилин на день. Гаргулі та рельєфи позначали перехресття поміж старезних поруйнованих палаців та будинків, що височіли один над одним, мов скелі, утворюючи урвища з вікон та веж. На смерканні, виснажений, я повертався додому саме тоді, коли прокидався батько.

На шостий день, коли вже почало здаватися, що та зустріч мені наснилась, я рушив вулицею Міральєрс до бічного входу церкви Святої Марії Морської. Густих туман спустився на місто й плив по вулицях, немов білясте покривало. Портик церкви був відчинений. Я пішов туди, де завважив на вході до храму обриси одягнутих у біле жінки й дівчинки, яких за секунду туман огорнув своїми обіймами. Я увійшов до базиліки. Струмień повітря затував туман усередину, й примарна пелерина пари пливла поміж рядів лавок центральної нави, палахкотячи від полум'я свічок. Я впізнав Антонію, служницю, що вклякла біля одної зі

сповідалень із виразом скрухи й мольби на обличчі. У мене й сумніву не було, що зізнання цієї гарпії повинно було мати дух і густоту дьогтю. Бланка очікувала на одній з лавок, схрестивши ноги й задивившись на олтар. Я підійшов до краю лавки, і вона обернулася. Побачивши мене, усмінулася, обличчя їй засвітилося, змусивши мене вмиль забути про нескінченні злиденні дні, проведені в намаганні зустріти її. Я сів поряд.

— Що ти тут робиш? — запитала вона.

— Прийшов на месу, — вигадав я.

— Це не година меси, — засміялася вона.

Я не хотів брехати й опустил очі. Не було потреби щось їй говорити.

— Я теж скучала за тобою, — сказала вона. — Думала, що ти забув про мене.

Я заперечно хитнув головою. Атмосфера туману й шепотіння додала мені сміливості, і я наважився вимовити одне з тих зізнань, які видумав для чергової оповідки про магію та героїзм.

— Я ніколи не зміг би забути про тебе.

Такі слова прозвучали б порожніми й смішними, якби їх не вимовив восьмилітній хлопчак, який, можливо, не розумів, що каже, але відчував це. Бланка подивилася мені в очі з дивним смутком, не властивим погляду дівчинки, й міцно стиснула мою руку.

— Обіцяй, що ніколи не забудеш про мене.

Служниця Антонія вже, напевно, вільна від гріха й готова знову впасти в нього, з ненавистю позирала на нас, стоячи скраю від рядів лавок.

— Панночко Бланко?

Бланка не зводила очей з мене.

— Обіцяй мені.

— Обіцяю.

І знов служниця забрала з собою мою єдину подругу. Я дивився, як вони йдуть по центральному проході базиліки й зникають у тільних дверях, що ведуть на бульвар Борн. Проте цього разу в мій смуток просочилася крапля зловтіхи. Щось підказувало мені, що служниця була жінкою з ураженою совістю й, очевидно, постійно приходила до сповідальні зізнаватися у своїх провинах. Дзвони храму пробили четверту, і в моїй голові почав визрівати зародок плану.

Відтоді, щоразу по обіді, за чверть до четвертої, я з'являвся у церкві Святої Марії Морської і сідав на одну з лавок поблизу сповідальні. Не минуло й кількох днів, як я знов побачив їх. Зачекав, доки служниця уклякла перед сповідальнею, і наблизився до Бланки.

— Що два дні о четвертій, — пошепки повідомила вона.

Не гаючи й миті, я взяв її за руку й повів за собою по базиліці. Я придумав для неї оповідку, дія якої відбувалася саме тут, поміж колон та капиць

храму, з прикінцевим двобоєм у крипті, розташованій під віттарем, між злим духом, створеним із попелу й крові, та героїчним лицарем. Це була перша оповідка з пригодницької серії під назвою «Привиди собору» з усілякими подробицями про жахіття й кохання, які я вигадав для Бланки, й у моєму безмірному марнославстві автора-початківця вона видавалася мені майже незрівнянною. Першу частину закінчив саме тоді, коли вже слід було повернутися до сповідальні й зустрітися зі служницею, яка цього разу не побачила мене, бо я заховався за колоною. Кілька тижнів ми з Бланкою зустрічалися там що два дні. Ділилися дитячими історіями та мріями, поки служниця мучила пароха розлогим переліком своїх гріхів.

Наприкінці другого тижня сповідальник, священник із зовнішністю колишнього боксера, помітив мою присутність і хутко в усьому розібрався. Я вже збирався вислизнути з церкви, коли він наказав мені підійти до сповідальні. Його боксерський вигляд переконав мене, і я послухався. Вкляк у сповідальні, тремтячи перед очевидністю викриття моїх хитрощів.

— Богородице Діво, радуйся, — пробурмотів я крізь решітку.

— Годі святенником прикидатися, пройдо.

— Вибачте, панотче. Я просто не знаю, що слід казати.

— Тобі цього не пояснили в школі?
— Учитель — атеїст і каже, що ви, священники,
є знаряддям капіталу.

— А він чиє знаряддя?

— Він не казав. Гадаю, має себе за вільного
агента.

Священник розсміявся.

— І де це ти навчився так балакати? У школі?

— Читаючи.

— Читаючи — що?

— Що дістану.

— І вже читаєш слово Господнє?

— А Господь пише?

— Будеш таким вумним — горіти тобі в пеклі.
Я проковтнув слину.

— Тепер я маю розказати вам мої гріхи? —
пригнічено промурмотів я.

— Не треба. Вони в тебе на лобі написані. А що
це ти витіваєш зі служницею та отим дівчам
майже щодня?

— Що витіваю?

— Нагадую тобі: тут сповідальня; збрешеш свя-
щеннику, все одно з'явиться Господь і поб'є тебе
громом, — пригрозив сповідник.

— Ви певні?

— Я б на твоєму місці не ризикував; нумо, ви-
кладай.

— А з чого починати? — запитав я.

— Мацання й слівця всілякі сороміцькі можеш пропустити, а от розкажи-но, що ти насправді постійно робиш у моїй парафії о четвертій годині дня?

Стояння навколішки, сутінки й запах воску мають у собі щось таке, що спонукає вилити душу. І я розповів геть усе. Священник слухав мовчки, покашлюючи щоразу, як я зупинявся. Наприкінці мого зізнання, коли я вже гадав, що він відправить мене прямісінько в пекло, я почув, що священник сміється.

— Хіба ви не накладете на мене покуту?

— Як тебе звати, хлопійку?

— Давид Мартін, пане.

— «Отче» треба казати, а не «пане». А панує над тобою Отець наш, чи пак Усевишній, нато-мість я для тебе не просто отець, а святий отець, або можна — отець Себастьян.

— Пробачте мені, отче Себастьяне.

— Достатньо просто «отче». А простить Господь. Я тільки сповідую. Так от, сьогодні можеш іти. Маєш тільки попередження та прочитаєш кілька разів «Богородице Діво...». І оскільки я вірю, що Господь у своїй безмежній мудрості обрав цю незвичайну путь для твого наближення до церкви, пропоную тобі угоду. Через день, за пів години до зустрічі з твоєю панночкою, ти приходиш і допомагаєш мені прибирати

в ризниці. Навзамін я триматиму служницю на сповіді щонайменше пів години, аби в тебе був час.

— І ви оце робите для мене, отче?

— *Ego te absolvo in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti*¹. А тепер паняй звідси.

3

Отець Себастьян показав, що він людина слова. Я приходив на пів години раніше й допомагав йому в ризниці, бо бідолаха накульгував і ледве міг упоратися сам. Йому подобалося слухати мої історії, які, вважав він, були маленькими простими блюзнірствами, але вони його розважали, особливо про привидів та чаклунство. Мені здалося, що він був таким же самотнім, як і я, тож після мого зізнання, що Бланка — моя єдина приятелька, взявся допомогти мені. Я жив заради тих зустрічей.

Бланка завжди видавалася блідою й усміхненою, вдягнена була у плаття кольору слонової кості. Завжди в нових черевиках та намистах зі срібними медальками. Вона слухала оповідки, що я вигадував для неї, й розказувала про свій світ та про великий похмурий будинок, у якому

¹ Відпускаю тобі твої гріхи в ім'я Отця, і Сина, і Духа Святого (*лат.*).

усамітнися батько, недалеко звідси — місце, яке лякало її і яке вона ненавиділа. Іноді розповідала про матір, Алісію, з якою мешкала в старовинному родинному будинку в Саррії. А деколи, майже плачучи, згадувала батька, якого обожнювала, але він — казала вона — хворів і вже майже не виходив з дому.

— Мій батько — письменник, — розповідала дівчина. — Як ти. Але вже не пише для мене оповідань, як раніше. Тепер пише тільки історії для одного чоловіка, що іноді приходить до нього ввечері. Я ніколи його не бачила, але одного разу, коли залишалася там ночувати, почувала, як вони розмовляли допізна, замкнувшись у батьковому кабінеті. Той чоловік недобрий. Я боюся його.

Щоразу, попрощавшись із нею, я вертався ввечері додому й снів наяву тою миттю, коли звільню її від присутності тих відсутностей, від того нічного гостя, від того життя під скляним ковпаком, яке проминало, щодня крадучи в неї світло. Кожного вечора я казав собі, що не забуду про неї, що самим спогаданням можу її врятувати.

Одного листопадового дня, коли вранці світ спалахнув блакиттю й памороззю на вікнах, я пішов, як завжди, на зустріч із нею, але Бланка не з'явилася на наше побачення. Два тижні я даремно чекав щодня в базиліці на появу моєї подруги. Шукав її повсюди, і коли мій батько

заскочив мене розплаканого увечері, то я збрехав йому, що мені болять зуби; утім, жоден зуб ніколи не міг боліти так, як ота відсутність. Отець Себастьян, що вже почав турбуватися, бачачи моє щоденне неприкаяне очікування, якось присів поряд і спробував мене втішити.

— Мабуть, Давиде, тобі слід забути про твою подругу.

— Не можу. Я їй пообіцяв, що ніколи про неї не забуду.

Минув місяць після зникнення Бланки, і я усвідомив, що починаю забувати її. Покинув ходити що два дні до церкви, вигадувати оповідки для неї, уявляти в темряві її образ щонаочі, коли засинав. Почав забувати звук її голосу, її запах, світло від її обличчя. І коли зрозумів, що втрачаю її, я вирішив піти до отця Себастьяна й благати простити мене, вирвати з мене цей біль, що пожирав ізсередини, кидаючи мені в лице, що я порушив обіцянку й був нездатний пам'ятати про єдину подругу, яку мав у житті.

Востаннє я побачив Бланку на початку того грудня. Спустившись на вулицю, я з під'їзду дивився на дощ, коли розгледів її. Вона крокувала під дощем, лаковані білі туфлі й сукня кольору слонової кості були забризкані водою з калюж. Я побіг їй назустріч і побачив, що вона плаче. Спитав, що трапилося, і вона обійняла мене.

Бланка сказала, що її батько був дуже хворий, а вона втекла з дому. Я відповів, щоб вона нічого не боялася, що ми втечемо разом, що я, коли треба, вкраду грошей і куплю два квитки на потяг, і ми назавжди зникнемо з міста. Бланка всміхнулась і обійняла мене. Отак ми стояли мовчки, обійнявшись, під будівельним риштуванням залу для хорového товариства «Орфейон», коли з грозової мряки виїхала велика чорна карета й зупинилася перед нами. З неї вийшла темна фігура. Це була Антонія, служниця. Вона вирвала Бланку з моїх обіймів і заштовхнула її до карети. Бланка закричала, і коли я хотів схопити її за руку, то служниця обернулася й з усіх сил заліпила мені ляпаса. Приголомшений уда-ром, я впав горілиць на бруківку. А коли підвівся, карета вже віддалялась.

Я побіг під дощем за каретою аж до місця, де йшло будівництво Лаєтанського шляху¹. Нова магістраль була поки що довгим яром залитих водою канав, який мачете динамітних вибухів та кульові молоти кранів прорубали крізь джунглі провулків та будинків кварталу Ла Рібера. Екіпаж оминав вибоїни та калюжі, й відстань між нами росла. Намагаючись не згубити його

¹ Проспект у Барселоні, названий так на честь доримських мешканців місцевості.

з виду, я видряпався на гору цегли й землі вздовж однієї канави, залитої дощем. Та зненацька відчув, як ґрунт вислизає з-під ніг. Я покотився на дно канави й упав ницьма у яму з водою. Але зумів намацати ногою дно й випростатися у твані, що сягала мені до пояса. А тоді зрозумів, що вода була отруйна, повна чорних павуків, які плавали й пересувалися по поверхні. Комахи ринули на мене й обсіли руки аж по лікоть. Я заволав, розмахуючи руками й деручись угору по глинистих схилах канави, охоплений панікою. А коли таки зміг вибратися із затопленої канави, вже було пізно. Карета даленіла в напрямку міста, і її обрис танув під покровом дощу. Промоклий до кісток, я потягся назад додому, де батько й не прокидався, замкнувшись у своїй кімнаті. Я скинув одяг і забрався в ліжко, здригаючись від люті та холоду. Помітив, що шкіра на долонях і передпліччях вкрилася маленькими червоними кровоточивими цятками. Укуси. Павуки в канаві не гаяли часу. Я відчув, що отрута горить у крові, і я непритомнію, падаючи в темну прірву поміж свідомістю й сном.

Уві сні я серед грози біг по пустинних вулицях свого району в пошуках Бланки. Чорний дощ решетив фасади, а відсвіт блискавиць давав змогу побачити силуети вдалині. Велика чорна карета тяглася в тумані. В середині їхала Бланка,

тарабанячи кулаками по вікнах і волаючи. Я біг навздогін її крикам аж до якоїсь вузької, темрявої вулиці, де розгледів, як карета зупиняється перед великим темним будинком, що скручувався у величезну вежу й кинджалом встромлявся у небо. Бланка виходила з карети й дивилася на мене, в мольбі простягаючи руки. Я хотів підбігти до неї, але зміг ступити заледве кілька кроків. І тоді у дверях з'явився величезний темний силует — ангел з мармуровим обличчям. Дивлячись на мене й посміхаючись по-вовчому, він розпростер над Бланкою чорні крила й огорнув її обіймами. Я кричав, але на місто звалилась абсолютна тиша. На якусь нескінченну мить дощ застиг у повітрі, мільйони кришталевих сліз пливли в порожнечі, а я побачив, як ангел цілує її в чоло, і від його губ на шкірі залишається слід, мов від розпеченого заліза. Коли ж дощ торкнувся землі, обоє вже зникли назавжди.